

**Gagauz dilin orfografiyası genä rus dilindä kabledildi.
Etti artık!**

Gagauziyanın İspolkomu kabletti «Правила орфографии и пунктуации гагаузского языка (новая редакция)» kurallarını.

Eni kiyat genä genä rus dilindä!

Neçin sa herkerä, açan söz gider gagauz dilini korumak hem doorutmak için, bütün işlär, nestedän, rus dilindän yapıller?

Bu soruça cuvap çok var. Onnarı hepsini aaraşturmaa istämeerim. Sade bir iş soracam. Diil mi o iş için, ani gagauz dilini taa kolay yok etmää rus dili kalupları içindä!

Bilerim, bana hemen cuvap vereceklär: “Tezdä onu gagauzçaya da çevirecezz?”

Neçin ölä, neçin saa kulaanızı arka-
dan sol elinizlän kaşıyêrsınız? Neçin
çevireceniz? Neçin yazmadınız gagauzça da sora kimä lääzim o rus dilinä
çevirsin?

İspolkomda bu soruçu incelärkana,
İapolkomun hiç bir azası kalkmadı
da desen: **“Bey, ne yapêriz? Olma-
rus dilindä gagauz orfografiyasını
kabletmää. Biraz bekleyelim. Ko bu
insannar onu gagauzça hazırlasın-
nar da ozaman kabledelim!”**

Birisini bunu demedi...

Okadaradan internâationalist olmaa
hem büyük batûdan korkmaa etti artık!
Bekim internâionalist diilsiniz? Bekim
paalı gagauz dilimizi sevmeersiniz?

Sizä herbir esaplı insan söyleyecek,
ani dilin rubaları (*orfografiya*) lääzim
o dildä yazılışın, angı dilä deyni hazîr-
landı.

Canabinzlär var mı nicä inanasınız,
ani **RUS dilin orfografiyası** var nicä
GAGAUZ dilindä yazılı olsun. Bân
inanmêérим! Siz da inanmêersiniz. Bi-
lerim!

E neçin ozaman bunu yapêrsınız?
Zavalı dilimizi yok etmää deyni! Ölä!
Hiç yok ne cuvap edäsiniz.

Bân şüpä altına koymêérüm orfogra-
fiyayı hazırlayannarın bilgilerini. Ama
annêérüm onu da, ani kimä sa lääzim
nekadar tez “bilim doktoru” yada
“doktor habilitat” olmaa. Orfografiyayı
kuralların hazırlanması da buna en ko-
lay hem yakın yol. Bunu da kabledin.

Todur ZANET

Geçmişimizdän gelecää

Kiriye küüyü.

Sibirä hem GULAGa kaldırannarı andılar

Çadırdaki “Dooruluk” cümne kuruluşun zaametinnän Orak ayın (iyül) 6-da Çadır kasabasında andılar onna-ri, kimi sovet rejimin vakıdında Sibirä kaldırıldılar hem GULAG lagerlerindä yok ettilär. Sayılêr, ani bütün Gagauziyadan politikalı represiyaların altına düştü 4 binä yakın insan (*haliz sayısı büünkü gündä da diil belli*).

Orak ayın (iyül) 6-da çadırdaki “XX-ci üzylin 40-50 yıllarında politikalı represiyaların kurbannarını anmak” taşın yanında toplandılar Gagauziyadan insannar, kimin yakınnarı, o titsi yillarda, rejimin kaya taşlarının arasına kaldı.

Popazlar slujsba yaptılar. İnsannar tutuşturduular mum-
narı, anmak taşına çiçek koydular hem, kısa bir mitingta,
annattılar o unudulmaz yıllar için hem aar sünmäz acilar
için.

PATRETTÄ: “Dooruluk” cümne kuruluşun başı Mihail GAGAUZ.

Gagauziya tarafını korkudêrlar

Baba Marta ayında Moldova hem
Gagauziya arasında ortak bir komisiya
(çalışmak grupası) kuruldu. Komisiya
lääzimdi aaraştırsın nekadar uygun
biri-birinä Moldova Konstituşiyانın
statyaları hem “Gagauziya (Gagauz
Yeri) özel hak statusu için” Zakonu,
hem da ne urda bulunêr merkez hem
Gagauziya kuvetlerin arasında ilişkilär,
Moldova Konstituşiyasını hem başka
Zakonnari “Gagauziya (Gagauz Yeri)
özel hak statusu için” Zakona görâ dorutsun hem uygulasın.

2-ci sayfada

İnkubator biznes-piliçlerä sarısını yutturacak

Orak ayın (iyül) 10-da Çadır kasabasında, Evropa Birliin (EB) "Çiftçilik bölgelerindä ekonomikaya stimul vermää deyni" politika Matrişasına (Kalubuna) görä, "Biznes İnkubator" merkezi açıldı.

İnkubatorun açılışında pay aldılar: Çadır kasabasının primarı Georgiy ORMANCI, Moldovada EB delegatıyanının (proektin bobası) başı Pirkka TAPOL, ekonomika ministrusu Adrian KANDU, başkan Mihail FORMUZAL, ODIMM (küçük hem orta bizneslarını ilerletmä Kuruluşu) başı Yuliya YABANCI, işadamnarı h.t.b.

"Biznes İnkubator" erleştii Çadırın bir eski şkolasının binasında. O verecek kolayını, ani burada işleyen firmalar Çadırın ekonomikasına katkılarını yapsınlar. Sindilik Biznes İnkubatorda erleştii 12 firma. Bu firmaların neetindä var 32 kişiyä iş vermää.

Altı aydan sora Biznes İnkubatorda taa 10 firmanın erleşmesi beklenir.

Komisiyada (çalışmak grupada) Gagauziya tarafını korkudêrlar

Komisiyanın kurulmasından geçti üç ay da annaşıldı, ani bu komisiyanın çalisması "kör sokaa" dayandı. Ani bu iş olacek belliidi taa baştan. Zerä komisiya taa ilk toplantıdan beeri "Komisiyalar zakonuna" (*komisiyalar kurulär sadä işi batturmaa deyni*) görä işledi. Bu da heptän belli oldu çalismak grupasının Gagauziyadan azalarının Orak ayın 16-da Gagauziya Halk Toplusunda pres-konferençiyasında. Orada pay aldılar GHT deputatları (*foto da soldan*) Anatoliy TOPAL, Georgiy LEYÇU, İvan BURGUCU, Sergey ÇİMPOEŞ hem İvan TOPAL.

Onnarin açıklamasına görä grupanın öünüä koyuldu tekliflär Moldova'nın 20 zakonunu diiştirmäk için. Ama, nicä urguladı İvan TOPAL "o tekliflär devlet dilindä yazılıydı, da bu vermedi kolayını onnari incelemä... Onnar teklif ederlär diiştirmä za-konnarı kultura için, bibliotekalar için, sport için... Bunnar bizim için hiç önemli diil".

Pres-konferençiyada annaşıldı, ani Moldova tarafından komisiya azaları "istämeerlär annaşmaa", "inadina dialoga açılmärlär". Nicä var bir laf "Ne suvan imişlär, ne suvana kokêrlar".

Pres-konferençiyada belli oldu, ani çalismak grupasında "Gagauziya tarafını korkudêrlar". Bunu bildirdi deputat İvan BURGUCU. Canabisi söledi, ani "bizä deerlär, ani biz kâyl olmarsak onnarin tekliflerinnän, parlament hiç bişey incelämeyecek. Halizdän bu korkutmak!"

Bakmadaan ona, ani taa baştan bu komisiya (çalismak grupası) kuruldu Moldova (!!!) Konstitujiyasının statyalarını hem Moldova (!!!) zakonnarını "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakona görä doorutmaa hem uygulamamaa deyni, bunu başşaşa devirip, Moldova tarafı "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakonu diiştirmä kalktı. Bu işi çalismak grupanın taa ilk buluşmasından sora, Çiçek ayın (aprel) 15-dä, Moldova parlamentin spikeri İgor KORMAN açıkladı: «Члены совместной комиссии парламента страны и Народного собрания Гагаузии обсуждали 15 апреля вопрос приведения закона об особом правовом статусе автономии в соответствии с законодательством Молдовы.» (bak statayı "Komisiya angi yimirtayı yimirtlayacak: biyazı mi, karayı

mu?", "Ana Sözü", No. 7-8 (602-603), 30.04.2014).

Sindi da, pres-konferençiyada bildirildi, ani çalismak gruptanın başı Moldova parlamentin deputati Dumitru DYAKOV teklif etmiş, ani "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakonda diiştirmeklär yapılinsin.

Neyä GHT deputati İvan BURGU-CU cuvap vererä tekrar urguladı, ani "komisiyanın en büyük uuru Moldovanın Zakonnarını hem norma aktlarını "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakona görä doorutmaa hem uygulamaa".

Canabisi genä dedi, ani "Grupanın faydalı çalışması için 3 iş läazim ya-pılsın:

1. Erinderki kuvetlär läazim kendi norma aktlarını "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakona görä doorutsunnar.

2. "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakona uymayan Moldovanın zakonnarını doorutmaa.

3. "Gagauziya (Gagauz Yeri) özel hak statusu için" Zakonunu Moldova Konstitujiyasının zakonu yapmaa."

Dimu ERIBAKAN

I-ci Karadeniz şarapçılık Forumu Gagauziyada geçti

Orak ayın (iyül) 3-4 günnerindä Gagauziyada geçti I-ci Karadeniz şarapçılık Forumu. Forumda pay aldılar Kara Deniz dolayında bulunan devletlerdän (Azerbaycan, Armenia, Belorusiya, Gruziya, Moldova, Rusiya, Türkiye, Ukrayna) şarapçilar, ekonomistlar, diplomatlar, jurnalistlar hem cümle insannar.

Forumun açılışında pay aldılar hem nasaat ettilär: Moldovanın çiftçilik Ministrusu Vasiliy BUMAKOV, Gagauziyanın başkanı Mihail FORMUZAL,

Gagauziya Halk Topluğunun başı Dimitriy KONSTANTINOV, Rusyanın baacilar hem şarapçilar Birlili prezidenti Leonid POPOV İÇ hem başkaları.

I-ci Karadeniz şarapçılık Forumunda iki Tombarlak masa toplantısı oldu:

«Проблемы и перспективы винодельческой отрасли после подписания договора об Ассоциации с ЕС и создания Евразийского Экономического Союза» hem da «Публичная бизнес дипломатия на новом этапе

развития отношений Таможенного Союза и стран Черноморского региона».

Foruma katılanlar tanışilar Gagauziyanın baalarının, şarap fabrikalarının hem şaraplarlan.

Şennik olsun deyni, musaafirlerä kendi yaratmaklarını gösterdi Gagauziyanın folklor kolektivleri hem artistleri.

I-ci Karadeniz şarapçılık Forumuna katılanlar karar aldılar, ani bu Forum her yılın yapılakek.

Türkiye dış işlerinin delegatıyası Komratta

Orak ayın (iyül) 1-dä Komratta bulundu Türkiye respublikasının dış işleri ministestvosunun müsteşar (birinci sekretar) yardımcısı Ali Kemal AYDIN, genel müdür yardımcısı Mustafa KAPUCU hem Türkiye Kişinev Büyükelçisi Mehmet Selim KARTAL.

Bulunmak programasında görä Canabilerinnen GHT salonunda, presaya açık olan buluşmada, buluştular Gagauziya başkanı Mihail FORMUZAL, Halk Topluğunun başı Dimitriy KONSTANTINOV, GHTnin kimi deputatları hem Gagauziya İspolkomun azaları. Burada Gagauziya hem Türkiye arasında ekonomika hem politika ilişkileri inceledi.

Sora Ali Kemal AYDIN Gagauz TV-sında bir programada pay aldı hem "ATATÜRK" biblioteksini gezdi.

Bir gün taa ileri, Kişinevda, Kerez ayın (iyün) 30-da Türkiyedän delegatıya buluştu Moldova dış işleri ministerstvosunun ministr yardımcısının Valeriu CHİVERİylan.

PATRETLERDÄ: (solda, soldan) Valriey YANOGLU, Mustafa KAPUCU, Mehmet Selim KARTAL, Ali Kemal AYDIN, Mihail FORMUZAL, Dimitriy KONSTANTINOV.

(saada, soldan) Ali Kemal AYDIN, Georgiy LEYÇU.

Parlament komisiyası (çalışmak grupası) kara yımırtayı yımırıldadı

Bu yıl Çiçek ayın 29-da biz tiparladık yazıyu "Komisiya angi yımırtayı yımırılayacak: biyazı mı, karayı mı?" (bak: <http://anasozu.com/komisiya-angi-yimirtayi-yimirtayacak-biyazi-mi-karayi-mi/>), neredä Moldova hem Gagauziya arasında kurulan parlament komisiyası (çalışmak grupası) çalışmasını

"Orak ayın (iyül) 18-dä Moldova Parlamentinin tarafından ilk okumakta kaledilän kimi zakonnara diiştirilmäk hem enilenmäk yapmak zakon proekti için" Gagauziya Halk Topluşun AÇIKLAMASI (rus dilindä kaledildi).

ЗАЯВЛЕНИЕ
об отношении к принятию в первом чтении Парламентом Республики Молдова 18 июля 2014 года проекта закона о внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты.

Народное Собрание Гагаузии вынуждено с сожалением констатировать тот факт, что деятельность совместной парламентской комиссии (рабочей группы) по рассмотрению вопросов, связанных с исполнением конституционных положений, касающихся статуса АТО Гагаузия, сформированной из депутатов Парламента Республики Молдова и депутатов Народного Собрания Гагаузии, осуществляется в неконструктивной форме. Представители законодательного органа страны всякий раз меняют свои позиции и условия по обсуждаемым вопросам, что свидетельствует об отсутствии у них политической воли и желания решать проблемы, накопившиеся за 20 лет существования Гагаузии в составе молдавского государства.

Народное Собрание Гагаузии отмечает, что за время своей деятельности указанная комиссия (рабочая группа) не подготовила ни одного совместного законопроекта, направленного на формирование механизма реализации компетенции Гагаузии.

В связи с деструктивной позицией членов комиссии (рабочей группы), представляющих Парламент Республики Молдова, Народное Собрание Гагаузии вынуждено было 03.06.2014г. утвердить и направить в Парламент Республики Молдова законодательную инициативу о внесении изменений и дополнений в некоторые республиканские законы, принятие которой способствовало бы приведению республиканского законодательства в соответствие с Конституцией Республики Молдова и положениями закона Республики Молдова «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)».

Однако, в нарушение положений закона Республики Молдова «О Регламенте Парламента», по надуманным причинам процедура рассмотрения данной законодательной инициативы искусственно затягивается и она не передается для рассмотрения по существу в профильные комиссии Парламента Республики Молдова.

Эти неправомерные действия мотивируются, якобы, необходимостью получения заключения экспертов Европейской комиссии за демократию через право (Венецианской комиссии), хотя её эксперты однозначно высказались в пользу механизма реализации норм закона «Об особом правовом статусе Гагаузии

inceledik. Bu çalışmanın sonunda Moldova Parlamentinin tarafından ilk okumakta kaledildi "Kimi zakonnara diiştirilmäk hem enilenmäk yapmak zakon proekti". Bu proek Gagauz cümlesinin arasında hem Gagauziya Halk Topluşunda kara yımırta olarak kaledildi.

- рассмотреть в парламентских комиссиях ранее представленные законодательные инициативы Народного Собрания Гагаузии и направить их для дачи заключения в европейские структуры, в том числе в Европейскую комиссию за демократию через право (Венецианскую Комиссию);

- направить принятый Парламентом Республики Молдова в первом чтении законопроект от 18 июля 2014 года, затрагивающий интересы Гагаузии, для дачи заключения в Европейскую комиссию за демократию через право (Венецианскую Комиссию);

- направлять в Европейскую комиссию за демократию через право (Венецианскую Комиссию) все законопроекты, рассматриваемые Парламентом Республики Молдова, затрагивающие полномочия Гагаузии, для прохождения соответствующей экспертизы.

Народное Собрание Гагаузии призывает Парламент Республики Молдова отказаться от проводимой им деструктивной политики сужения прав и полномочий гагаузской автономии и перейти к конструктивному диалогу в вопросах формирования юридических механизмов реализации прав и полномочий Гагаузии, основанных на рекомендациях европейских структур.

Народное Собрание Гагаузии обращает внимание Миссии ОБСЕ, Совета Европы и Европейского Союза, а также дипломатических миссий, аккредитованных в Республике Молдова, на отсутствие у центральных органов власти и управления Республики Молдова, публично декларирующих европейские ценности, а на практике продолжающих политику тоталитарных режимов, граничащую с геноцидом малочисленного гагаузского народа, позитивных шагов, направленных на принятие мер по созданию механизмов реализации прав и полномочий Гагаузии, а также в вопросах соблюдения прав и свобод гагаузского народа в Республике Молдова.

Народное Собрание Гагаузии призывает избирателей Гагаузии принять активное участие в разъяснительной работе и в противодействии принятию Парламентом Республики Молдова законов, ущемляющих права и полномочия автономии.

Принято единогласно на XXI заседании Народного Собрания Гагаузии

22 июля 2014 года

(Гагауз Ери)», что отражено в вышеуказанной законодательной инициативе Народного Собрания Гагаузии, и поэтому нет необходимости в каких-либо новых заключениях экспертов.

Народное Собрание Гагаузии подчеркивает, что Гагаузия не требует для себя новых прав и полномочий, а настаивает на необходимости безусловного и неукоснительного исполнения всеми должностными лицами органов власти и управления Республики Молдова норм Конституции Республики Молдова, касающихся статуса Гагаузии, и закона Республики Молдова «Об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери)».

Для этого необходимо лишь желание депутатов Парламента Республики Молдова и высшего руководства страны показать добрую политическую волю и стремление к решению имеющихся проблем между центральными органами власти Республики Молдова и АТО Гагаузия.

Народное Собрание Гагаузии с сожалением отмечает тот факт, что депутаты Парламента Республики Молдова продолжая преднамеренно и целенаправленно реализовывать политику дальнейшего сужения прав и полномочий Гагаузии, а также пытаясь создать видимость конструктивной работы, поспешно, в авральном порядке, в нарушение

специалистов-экспертов и широкой общественности. Впервые о наличии вышеуказанного законопроекта было заявлено 15 июля 2014 года на заседании совместной парламентской комиссии (рабочей группы), а уже 18 июля 2014 г. он был принят в первом чтении, несмотря на протесты членов комиссии (рабочей группы) со стороны Народного Собрания Гагаузии.

Депутаты Народного Собрания Гагаузии считают, что представленный законопроект противоречит выводам и рекомендациям Европейской комиссии за демократию через право (Венецианской комиссии) и экспертов ОБСЕ, которые члены совместной рабочей группы (комиссии) договорились взять за основу в своей работе.

Народное Собрание Гагаузии вынуждено отметить неконструктивную позицию Парламента Республики Молдова по отношению к народу Гагаузии, так как принятый в первом чтении законопроект носит явно деструктивный характер.

Народное Собрание Гагаузии обращается в Парламент Республики Молдова с требованиями:

- не рассматривать и не принимать вышеуказанный законопроект, так как его принятие направлено на дальнейшее ущемление базовых принципов, прав и полномочий АТО Гагаузия;

Resimci Pötr DİMOV simvolikayı dünnä uurunda yapêr

Orak ayın (iyül) 12-dä resimci Pötr DİMOV 52-ci yaşını doldurdu. Canabisi duudu 1962-ci yılda Kıpçak küyündä. Şkolayı bitirdiktän sora, 1984-1989 yıllarında üürendi Moskvadakı incázanaatlar “N.Krupskaya” adına zaoçnıy halk univeristetin stanok resimcili hem grafika bölümündä.

1984-cü yıldan beeri industriya grafikasından zanaatlanêr. 1987-1990 yıllarda “Moldavpotrebsoyuz” alış-veriş reklama uurunda işledi. Moldaviya SSRin “VDNH MSSR” (büün “Moldexpo”) “Oktâbrinin 70-ci yıldönümünä” pavilyonunu hazırladı.

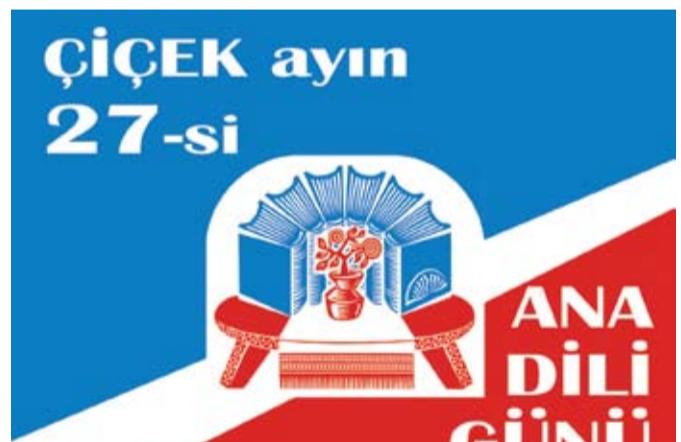
Gagauz Respublikasının hem Bucaan simvolikasının kurulmasında çok pay aldı. Hazırladı “Ana dilimiz”, “KDU”, “Gagauz Respublikası”, “Gagauz Ba-

amsız Jurnalîstlär Birlii” hem taa başka emblemaları hem mal nişannarını.

Pötr DİMOVun yaratmaları pek üüksek uurda yapılı. Onun emblemalarında hem mal nişannarında göreriz, ani resimci becerer birkaç işlân belli etmää yaratmanın özünü. Taa bakınca emblemaya yada mal nişanına biz annêrîz hem taniyêriz kimä o başaşanmış, neyi annadêr hem neyi gösterer. Bu iş da resimcinin ustalını belli eder.

Canabisinin yaratmaları sergilendi 2006-cı yılda Komratta (*Bütündünnä gagauzların Kongresindä*) hem Kıpçakta (*kiiyün Kurban gündündä*). Bundan kaarä o pay aldı ortak sergilerdä: Gagauziyanın resim Galereyasında, “Paskellä - 2007”, “Çadır-Expo - 2008”, “Paskellä - 2009”, “Moldexpo - 2009”.

Duuma Gününnän kutlêeriz! Saalik hem uzun ömür Sana, yaradıcı!

Resimci Pötr DİMOVun kayilluna göre emblemaların hem mal nişannarın resimnerini gazetamızın sayfa-sunda tiprlêeriz.

Onun o yolunu geçämeycän sän bir zaman

TÜRK DÜNNÄSINDAN ŞİİR

BİR DÜŞ GÖRDÜM

Dal, aaç, sanki devä saçları gibi,
Sabaha dooru uyumuşum
Tuura-Suu'da.
Bir düş gördüm, sansın ecel gibi,
Atatürk – Türk atası hakkında.

Kuş kaşlı, uzun boylu, kartal gözlü,
Elli yaşında gibi, taştan lafi.
Geniş omuzlu, elleri da kaaviyimş,
Nasaat etti, sanki
benim düşündüüm gibi:
- Aslısını aslı demedääن
hiç kaçmamalı,
Biz o zaman halkı
millet yapmak istemiştiك.

Büyük şair oldunu sora bildim,
O Sizin ustadiniz Nazım Hikmet.

Kirgız poeti, romanisti, yazıcısı, stenaristi, çeviriçi, cümne insanı Omur SULTANOV, duudu 1935-ci yilda. Kirgız hem türk literaturasının klasii. Yaratmaları çevirildi türkçeyä, rusçaya, angliycaya, nemşeycveyä, ispançaya, poläkçasına, vengercaya, mongolcaya hem başka dillerä. Şindi da seftä gagauz dilndä tiparlanêrlar.

Şairdä şíir, Devlette kuvet
üüsek oldu,
Devletin nacaa keskin,
şairin şíiri havalı.
Biz o zaman halkı
millet yapmak istemiştiك,
Bilmedääن nicä kader hemen kirıldı.

Padişahlar pek zengin
geçti ömürdän,
Ne elli kuruş ne da mal yividim.
Her zaman Milleti düşündüm,
hastalandım,
Te onun için Atatürk, Türk atasıym.

Nicä şairlär geçti milletlerdän,
Baaşladı ruhunu insannara.
Şairlerdän Nazım Hikmet şíir atası,
İnsannın atası, bütün Türkün.

Te bölä sanki prost edim istedi gibi,
Çırak deyni bana canını vermiş gibi.
Cuvabımı beklediini sandım,
Yokladı ellerinnän çenesini.

- Şükür Türk atası demäk istedim,
Düşündüm ellerini sıkmaa.

Ayırılkaran uyandım uykudan,
Deputat Medetbekov yanımdaymış.
(turkiye türkçesindän gagauzçaya
aktarılıdı)

YORGUNNUUN ETMİŞ BEŞİNÇİ TÜRKÜSÜ

("Yorgunnun üçüncü türküsi"
kiyadından)

YORGUNNUKA
(serbest peet)
Bölä fikirlär
yuurér beni
yorgunukta...
Eer eroplannar
eri sürsä –
traktorlar
göktä
uçaciydilar mı?
Eer parovozlar
gezsä denizlerdä –
gemilär
demir yolda
üzeciydilär mi?
Eşää er
argamak* desän –
o argamak

olup bir gün
köşacek mı?
Eer holturşıkä
talantlı poet desän –
talantlıya
ozaman nicä deyecän?
Bu fasıl fikirlär
yuurér beni
yorgunukta...

*argamak – ölä bir at

ONUN YOLUNU GEÇÄMEYCÄN BİR ZAMAN

...Nedir poet? Poet – ömür gençlii,
İlk sevdaya düşen dilber canı.
Peetin özü, paası hem maanasi
Poet hem da dilber –
bir kismetin canı.

Nedir poet? Poet – halkın gençlii,
Bilgiçleri akıllan şastıran,
Salt Allahtan korkan, dil aalemdän,
Bir padişah gibi tahtasında kalan.

Nedir poet? Dayma yanın ateş,
Ayoz nişan verän
hem durmayan hiç raat,
Onun o yolunu
geçämeycän sän bir zaman
Poet – köstek aşan
hem da uçan bir at.
Gagauzçaya çevirdi Todur ZANET

Ustalar genç yazıcılara deyni “Altın yazal” master-klası yaptılar

“Altın yazal” – bölä ad koydular “Genç gagauz yazıcılar Birliin” azaları o buluşmalara, nereyi teklif ettilär anılmış gagauz yazıcılarını, poetlarları, dramaturglarları. Bu yapıldı ustalar gençlerä master-klas veresinnär deyni.

Master-klas buluşmaları başladı Orak ayın (iyül) 16-da Komrat “ATA-TÜRK” biblioteksında. O günü bibliotekaya geldilär genç yazıcılar Alla BÜÜK (“Genç gagauz yazıcılar Birliin” başı), Kristina KOÇAN, Alla KÖSÄ, Yuliya KURDOGLU, Mihail KÜRKÇÜ, Elena MOKANU, Anna PANAITOVA, Mariya STEFANDRİYA hem Nina TASMALI. Onnara deyni literatura ustalında master-klas gösterdi poet, yazıcı hem dramaturg Todur ZANET.

Canabisi annatti gençlerä ne o literatura, nedän lääzim başlamaa, nicä peet düzüler, angi kaluplara görä o yazıller. Usta açtı poeziya inceliklerin kapularını hem okudu peet örneklerini anılmış gagauz yazıcısının hem poetin, publiştin hem dramaturgun, gagauz literatura klasiyn Nikolay BABOG-LUnun yaratmalarından, gösterip ne o halisdän ustalık hem kimin halisdän Altın Yazalı vardi.

Canabisi savaştı genç yazıcılar işitsinnär hem annasının, ani “lääzim

yazmaa diil salt ozaman, açan duygular candan taşer”, ama onu da annasınan, ani “lääzim yazmaa ozaman, açan duyërsin, ani var ne sölemää okuyuya, var ne ona eni bişey açıklamaa hem göstermää”.

Master-klas çerçevesindä buluşmalar oldu poet hem yazıcı Petr ÇEBOTARLAN hem poet Dimitri POPAZOGLUyan da.

PATRETLERDÄ: (saa patrettä, soldan) Anna PANAITOVA, Kristina KOÇAN, Nina TASMALI, Alla BÜÜK, Yuliya KURDOGLU, Elena MOKANU, Alla KÖSÄ, Mariya STEFANDRİYA hem Mihail KÜRKÇÜ.

Elena MOKANU

“Türkvizyon - 2014” türkü konkursu başlêér

TÜRKSOY kanadı altında yapılan türk dünnäsinin “Türkvizyon” türkü konkursu bu yıl Kazanda (RF, Tatarstan) yapılacak. “Türkvizyon” türkü konkursun uuru – turkdilli milletlerin kultura özünü hem ruh zenginliğini korumaa.

Konkursa katılmaa deyni ön yarışmalar yapılacak. O yarışmalarda enseyän artistlär Kasımın 19-da Kazanda “Türkvizyon – 2014” finalında pay alaceklar.

Gagauziyanın Radio hem Televide niye cümne kompanyasının Predsedateli Anna HARLAMENKO Kazanda imazladı annaşmayı konkursu hazırlayannarlan, ani GRT “Türkvizyon – 2014” konkursun habercilik ortaa olacak. GRTdan insannar taa çok haber alaceklar konkursun hazırlanması, ön yarışmalar hem, belliki, “Türkvizyon – 2014” türkü konkursun finali için.

I-ci Türkvizyon konkursun finalı bildir Türkiyenin Eskişehir kasabasında oldu. Gagauziyanın orada pay aldı anılmış türkücü Lüdmila TUKAN.

Not. Gagauziyada ön yarışmada pay almaa isteyennär lääzim danışsunar ya kultura Upravleniyasına, yada Pötr PETKOVIÇÄ (Gagauziyada jürü başı).

EMBARGO: ilktän şaraba, sora meevalara, zarzavatlara hem konservalara

Bildir Ceviz ayında (sentabri) Rusiya Federatıyası koydu embargo Moldovanın şaraplarına. Taa sora, Gagauziya şarap fabrikaların mallarını Rusiyada satmaa deyni izin verdi.

Moldova Evropa Birliinnän asoştıtya annaşmasını imzaladıktan sora, Rusiya Federatıyası 2014-cü yılın Orak ayında (iyül) 18-dä bildirdi, ani Rusyanın "Rosselhoznadzor" kuruluşu zap altına koydu Moldovadan Rusiyaya meevanın gelmesini. Şindi Rusiyaya yok nicä götürmää (*el bagajında bilä*) taazä alma, ayva, armut, zerzeli, kirez, vişnä, şefteli, nektarin, erik, güvem.

Birkaç gündän sora da "Rosselhoznadzor" açıkladı, ani zap altına alér Moldovadan Rusiyaya taazä zarzavatların hem zarzavat konsrvalarının gelmesini.

Bu durumnan ilgili olarak Moldovanın neetindä var danışmaa Dünnaa alış-verisi Kuruluşuna.

Rusyanın embargosu aar tokmaklan urêr Gagauziyanın şiftcilerinä da

Moldovadan meeva hem zarzavat malların Rusiyaya girmesinä izin verilmesi Gagauziyanın çiftçilik mallarının 70% satış çarşısını yok eder.

Bunu GRTya açıkladı Gagauziyanın çiftçilik upravleniyasının baş zaametçisi Andrey DİMİTROGLO. Canabis söledi, ani "Gagauziya çiftçilik malların 70% satardı Rusiyaya, 20-25% - Belarusiyaya, kalanını da Ukraynaya".

Bu yil Gagauziyada bereket büyük oldu. Sırada imák için üzümnr da. Yapılan açıklamalara görä üzümün bereketi, geçen yillara görä, üç katına kalktı.

Şindi bu malları nereyi satacekler corbacık başların aklıları ermeer.

Milli divizionda çadırdakı "Saksan" 1:1 başladı

Bildir Çadır kasabasından "Saksan" futbol komandası Moldovanın futbol milli divizionuna yolu kazandı. Orak aym 26-da da, çetileyä görä, "Saksan" Moldovanın futbol çempionatunda ilk matçını musaafirlikte Orhey kasabasında "Milsami" futbol komandasının oynadı.

"Saksan" için bu matça oynadılar: Dimitri RADU, İvan DEMERÇİ,

KUACA Kuassi, Aleksandr POPOVIÇ, SEBAY Senin (Igor DİMA, 69),

Konstantin KALMIŞ, Uedraogo BUBAKAR (Maksim BOGAÇIK, 73), Yury MIRZA (Yuriy ÇEBOTARY, 90+1), Aliyu MUHAMMED, İraklı GOGİNAŞVİLİ (Veçeslav LİSA, 73), V. KRAVÇESKU.

Oyunu "Saksan" islää başladı. Atakalar biri-biri ardına akardılar, da birinci bölümün ortasında "Saksan" 1:0 ileri çıktı (*Sebay, 22 minutta*). Ama bütün oyunu "Saksan" komandası enseymädi.

İkinci bölümde "Milsami" futbolcuları becerdilär bir gol urmaa (*Bud, 84 minutta*).

Matç 1:1 bitti. Şindi sıra ikinci oyunda.

Harman aym (avgust) 2-nä "Saksan" evdä tiraspoldaki anılmış "Şerif" futbol komandasının oynayecék.

Aklınıza getirerez, ani "Şerif" futbolcuları çok kerä Moldovanın çempionu oldular hem Kuboklarını aldılar, hem da Evropa kubokları için matçları oynadılar.

Maya SADOVIÇ Moldovanın presa Sovetinä alındı

Gagauziyanın Radio hem Televideniye cümne kompaniyasının teklinfnä görä, GRTnin jurnalisti, GRTda moldovan dilindä programaları hazırlayan, Maya SADOVIÇ Moldova Respublikasının presa Sovetinä alındı.

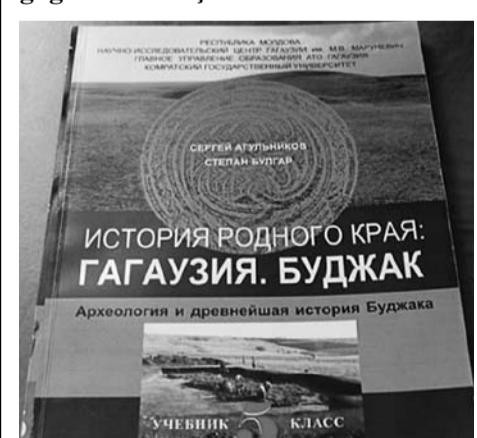
Presa Sovetinä iki yıla alêrlar. 2014-2016 yıllarında Sovettä 9 kişi işleyecek (4 jurnalist, 5 cümle insanı) jurnalistlär – Maya SADOVIÇ (GRT, Gagauziya), Väçeslav PERUNOV ("SP" gazetesi, Belç), Alina TÜRKANU ("Adevarul Moldova" gazetesi, Kişinev), Dumitru ÇORİÇ ("Interact Media / Unimedia.info", Kişinev) hem cümle insannarı – Lüdmila ANDRONİK, Daniela SIMBATEANU, Vitaliy KONDRAKİY, Olga MANOLE, Kiril MOTPAN.

Not. Moldova Respublikasının presa Soveti – kendi başına jurnalista ururunda jurnalistlərə yardımcı olma deyni cümle kuruluşu. Sovet yardımcı olér presanın hem cümmenin arasında peydalanın soruşları çözülmää. Sovetin azaları parasız işleerlär.

İstoriyada yardımcı kiyat tiparlandı

Gagauziya şkolaların 5-ci klaslarına deyni yardımcı kiyat tiparlandı – «История родного края: Гагаузия. Буджак».

Kiyat rus dilindä, ama şindi onu gagauz dilinä çevirerlär.

Kiyat, ortak olarak, Gagauziyanın "Mariya MARUNEVIÇ" adına bilim-aaraştırma Merkezi, Gagauziyanın üredicilik upravleniyası hem Komrat Devlet Universitetin çalışmalarının hazırlandı.

Kiyadın tirajı – 700 taanä.

III-cü Halklararası Kaşgarlı MAHMUT proza yarışması

Konu: "Serbest"

Annatmaların son verilecek günü: 30 Ceviz ay (sentabri) 2014 y.

Şort listeyä girennerin açıklanması: 1 Kasım 2014 y.

Erindeki Ödül Törenneri düzenlenmesi: Kasım 2014 y.

Halklararası incelenmä: Kasım 2014 y.

Halklararası Ödül Töreni: Kırım ay (dekabri) 2014 y. - Baku/Azerbaycan.

Yarışma kertikleri:

1. Annatma konusu serbesttir.
2. Yarışma Türkiyelän sınırlı diil; Dünnyayın neresindä yaşarsa yaşasın, **Türkiye türkçesinnän proza** yaza bütün yazıcılar, **Türkiye jürisinä** yaratmalarını yollayabilirler.

(Gagauzça yazannar yaratmalarını Gagauziya jürüsünä yollêrlar hem erindeki yarışmaya katılêrlar).

3. Yarışmaya katılacak yaratmalar belirtilen adreslerle eldan yada poșta yolunnan verilecek.

4. Yarışmaya katılacak yaratmalar taa öncë hicbir yarışmada ödül almamış hem hic bir erdä yayanınmamış olacaklar.

5. Her yazıcı, yarışmaya **en çok iki ayarı** annatmaylan katılabilir.

6. Yollanılacak annatmaların her birinin en az 1.000 (bir bin) en çok 10.000 (on bin) laflan yazılı olacak.

7. Yarışmaya yollanılacak annatmaların üzerinde **sade parol** yazılı olacak; paroldan kaarä yarışmacının adını belertän bir nişan bulunursa annatma yarışma dışı bırakılacak.

8. Yarışmacı, **adını hem laabını, açık adresini, biyografiyasını, 1 patredini** ayrı bir küçük konvertä koyacak. Konvertin üstündä sade parol lafini yzacek. Sora yaratmalarını, o küçük konvertlan birlikä, bir büyük konvertä koyacak.

9. Annatmalar kompyutorda **12 punto 6 interval olarak yazılacak**, hem yollanacak. Ayrıca, konkursa girän annatmalar taa sora kiyatlaşacaa için, büyük konvertin içünä **Word formatında** hazırlanmış dosye hem yaratmalar CDya yazılı olarak koyulacak.

10. Yarışmaya katılan annatmaların yazıları kesinniklän **geeri verilmeyecek** hem yazıların **saabisi bu konuda hiçbir hak ortaya koyamayacak**.

11. Yarışmada ödül kazanan yaratmaların **her türlü hakları Avrasya Yazarlar Birliinä geçeckeler**.

12. Yarışma jürisindä pay alannar hem onnarın yakınnarı yarışmaya katılamazlar.

III. ULUSLARASI KAŞGARLI MAHMUT HİKAYE YARIŞMASI

www.ayb.org.tr | www.kasgarlimahmud.org

AVRASYA YAZARLAR BİRLİĞİ

Türkiye türkçesinnän yazılı yaratmaların yollanılacak adres:

Avrasya Yazarlar Birliği
Sakarya Mah. Göztepe Sokak

No: 5/A

Altındağ / Ankara / TÜRKİYE

HALKLARARASI ÖDÜLLÄR

Birinciyä: 10.000 TL (yaklaşık 3450 Euro);

İkinciyä: 7.500 TL (yaklaşık 2580 Euro);

Üçüncüyü: 5.000 TL (yaklaşık 1720 Euro);

Mansyon: 2.500 TL (yaklaşık 860 Euro).

Türkiye Türkçesi Jürisi:

Osman Çeviksoy

Hüseyin Özbay

Dursun Kuveloğlu

Ataman Kalebozan

Adnan Şenel

Gagauzça yazannar yaratmalarını Gagauziya jürüsünä yollêrlar hem erindeki yarışmaya katılêrlar.

Gagauzca yazılı yaratmaların yollanılacak yada getirilecek adres:

"ATATÜRK" bibliotekası
Lenina sokaa, 197,
Komrat – Gagauziya / Moldova

Gagauzca yazıların jürisi:

Mariya Dimitrevna Çebanova
Galina Dimitrevna Sirkeli
Todur ZANET

ERİNDEKİ ÖDÜLLÄR

Birinciyä: 1000 TL (yaklaşık 345 Euro);

İkinciyä: 750 TL (yaklaşık 258 Euro);

Üçüncüyü: 500 TL (yaklaşık 172 Euro).

Avrasya Yazarlar Birliği

Şveytariyadan Gagauziyanın lițeylerindä "Ecosan" santehnika sistemaları kurulacak

Şveytariya hem Moldova pravitelstvoların arasında imzalanan insanlık yardımı hem teknik işbirlii anñaşmasına görä, Gagauziyanın 5 lițeyindä "Eco-san" kuru tualetleri yapılacak. Orak ayın 23-dä Gagauziyada Şveytariyanın "Scat" Fondun filialının konuyan ilgili dört taraflı anñaşma imzalandı.

Gagauziya ofîşial şartı bildirdi, anı ayırlan lițeylär bunnar: Baurçu, Başküyü "M.Tuzlov" (Kirsovo), Çöşmäktüyü, Kipçak "S.Baranovskiy" hem Kongaz lițeyleri.

Gagauziyatrafandanan anñaşmayı imzaladilar: üüredicilik Upravleniyasının başı Vera BALOVA, külüllerin primarlari P. POPAZ (Baurçu), S. SAPUNCI (Kirsovo), G. BOEV (Çöşmäktüyü), V. KOLIOGLU (Kipçak), K. TELPİZ (Kongaz) hem da lițeylerin direktorları G. PAMUCAK (Baurçu), G. VORNIKOGLU (Kirsovo "M.Tuzlov"), E.

RİŞİLÄN (Çöşmäktüyü), İ. TOLMAÇ (Kipçak "S.Baranovskiy"), İ. YASIBAŞ (Kongaz).

Şveytariyanın "Scat" Fondun adın dan anñaşmayı imzaladı Moldovada su vermek hem kanalizaşa proektin zaametçisi Conatan HEKKE.

Nicä açıklandı taa ilerdän, her bir lițeydä ayak yolların yapılması için 800 bin ley harcanacak. Onnardan 600 binär ley Şveytariya tarafı verer, 200 binär ley da läätzim herbir lițey bulsun.

Proekt önumüzdeki yılın sonuna kadar başarılıacak.

Födor Afanasiyeviç ANGELİ

Kirez ayın (iyün) 29-da raametli oldu politikacı, diplomat, jurnalist, bilim adamı hem yazıcı Födor Afanasiyeviç ANGELİ (29.10.1935 – 29.06.2014). Canabisinin ölüsü Kişinevun "Dom ofițerov" binasından kaldırılıdı hem devlet saygısının Kişinevun merkez mezarhunda topaa verildi.

Födor Afanasiyeviç ANGELİ duudu 1935-ci yılda Canavar ayın (oktabri) 29-da Aydar küyündä.

Orta şkoladan sora, başardı "M.Lomonosov" adına Moskva devlet üniversitetin (MDU) Aziya hem Afrika institutunu, MDU aspiranturasını, Komunist partiyasının Moskvadaki Üüsek şkolasını.

Canabisi işledi SSRB Devlet televideniyansında korespondent. Moldova "İnturist" firmasının Baş direktoru oldu.

1967-1972 yıllarda Rominiyada "Novostı" haber agenstvosunun korespondenti hem 1974-1979 yıllarda "Pravda" gazetasının korespondenti işledi.

1972-1974 hem 1979-1983 yıllarda Moldova Komunist partiyası-

nın Merkez Komitetinde işledi. 1983-1990 yıllarda Moldova SSRin Ministerlik Sovetinin ATEM (moldovalı haber agenstvosu) başı oldu.

1990-1994 yıllarda işledi Moldova respublikasında İTAR-TASS agensrvonun başı.

1985-1990 yıllarda Moldova SSRin Üüsek Sovetin deputati oldu, 1990- 1998 yıllarında da Moldova parlamentinin deputati oldu.

1998-2001 yıllarda Moldovanın Türkiedä, Egipetta hem Kuveyta Bükelçisi oldu.

Politika, milli soruştarda, literatura ururunda 16 kiyadın avtoru. Çevirici hem sözlüklerin avtoru.

Parlementta olarak çalışti, anı Gagauziya için zakon hazırlanı hem kabledilsin. Moldova Konstituysiyanın hazırlanmasında da pay aldı.

Moldova respublikasının kıymetli jurnalisti. Filologiya bilgilerindä doktor.

Devlet tarafından nagradaları var. Onnarın arasında "Respublika Ordeni" hem "Şan Ordeni" ordennarı.

Nikolay GRAHMEZ hem Dimitriy ÇAKUSTA dünnä çempionatında üçüncü erleri aldılar

Orak ayın (iyül) 15-20 günneri arasında Slovakya Respublikasında kadetler arasında serbest güreştä dünnä çempionatı oldu. Orada gagauzlar Dimitriy ÇAKUSTA (17 yaşında, 100 kg kadar kategoriyasında) hem Nikolay GRAHMEZ (15 yaşında, 50 kg kadar kategoriyasında), üçüncü erleri alıp, bronza medalileri kazandılar.

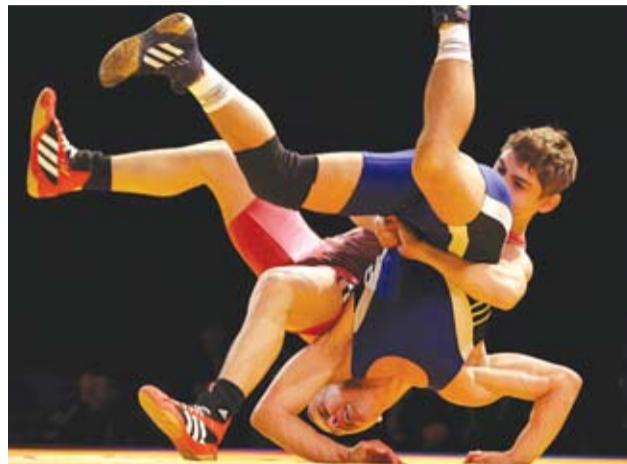
Nikolay GRAHMEZ: “Kuvedim kadar savaştım. Bu ensiyeşimi Vatanıma baaslılērim!”

Slovakianın Snin kasabasında kadetler arasında serbest güreştä dünnä çempionatının beşinci günü gidärdi. O günü Moldova komandasının sportsmeni, “Vekil” güreş klubun güreşçisi Nikolay GRAHMEZ bronza medalisini kazandı. Gagauz güreşçisi bu çempionatta tarattı sade bir kerä.

“İlk güreştä ensedim Egipettän sportsmeni.- annadēr Nikolay GRAHMEZ.- Sora 14:4 ensedim belarusu. ½ finalda Amerikanadan sportsmena tarattım. Bronzayı da aldım, enseyip Vengriyadan güreşçiyi. Kuvedim kadar savaştım. Bu ensiyeşimi Vatanıma baaslılērim!”

Açan Kongaz “Vekil” güreş klubun güreşçisi Nikolay GRAHMEZ döndü evä Slovakiyadan, onu küü kenarında karşıladılar anası-bobası, dostları, trenerler hem başka güreşçilär. Belli ki, patlalı şampanskiy da, taazä dünnä pri-zörunu, baştan-ashaadan şampanskiyda yıkadılar. Unudulmadı medali da.

Annadarkana nicä bronzayı kazandı, Nikolay unutmadı şükür etmää ken-

di trenerlarına da: Genadiy TULBAya hem Vladimir GOTİŞANA.

Nikolay GRAHMEZ 15 yaşında. Duudu hem üären Kongazda. 10 yaşından beeri “Vekil” güreş klubunda serbest güreş sektyışında trenirovka yapēr. Pay aldı Moldova çempionatlarında. 2012-ci yılda Ankarada “Bütündünnä uşakların Olimpiadasında” çempion oldu.

Not. “Vekil” güreş klubun öndercileri açıkladılar, ani danışêrlar cümlê insannara toplamaa biraz para, baasłamaa deyni o parayı kadetler arasında serbest güreştä dünnä çempionatının prizörüne Nikolay GRAHMEZä.

Dimitriy ÇAKUSTA: “Lääzim kendini inanmaa hem istemää kendi memleketinä hem aylenä enseyişi kazanmaa!”

Dünnä çempionatına katılmaa hakkindı Dimitriy ÇAKUSTA kazandı bu yıl Hederlez (may) ayında, açan Bulgaristanın gençler arasında Evropa çempionatında ikinci eri aldı. Hep ozaman gagauz güreşçisi kazandı kendisinä deyni dooruluk Moldova adından Kitay Halk Respublikasında gençler arasında II-ci Olimpiadaya katılmaa (*Nankin kasabasında olacek*).

Olimpiada geçecek Harman ayın (avgust) 16-28 günnerindä. Burada 26 uurda 184 komplekt medalı için 14-18 yaş arasında genç sportçular yarışacaklar.

Moldova bu olimpiadaya 4 kvo-ta kazandı, da Harman ayın (avgust) 15-dä Moldovanın komandası Nankin kasabasına yollanacak.

Nicä açıkladı bu komandanın şanni güreşçisi Dimitriy ÇAKUSTA, onun için diil salt hazırlanmak önemli, ama önemli o da, ani “lääzim kendini inanmaa hem istemää kendi memleketinä hem aylenä enseyişi kazanmaa!”.

Not. Dimitriy ÇAKUSTA onedi yaşında. Duudu hem büdü Avdarma küyündä. Üèrenti sport liyeyindä. Şindi bulunêr Tiraspoldä. Treneri – Vladimir GOTİŞAN.

Komratta fantan serinnik verer

Beşgöz küyündä aaçlık kurbannarına Casovnä açıldı

Orak ayın (iyül) 12-dä Beşgöz küyündä ayozladılar bir eni Çasovnayı, ani maasuz yapıldı anmaa deyni o insannarı, kim kurban oldu 1946-1947 yıllarda sovet rejiminin tarafından gagauzlara karşı zorlan yapılan aaçla.

Çasovnänin içindä mermer taşların üzündä yazılı 838 ad hem laab. Bunnar aaçlıktan ölen beşgözlülerin laablari.

Çasovnänin yapıldı Gagauziya başkanın Mihail FORMUZALIN parasının. Onun açılışında pay aldılar Gagauziya başkanı, GHT başı Dimitriy KONSTANTINOV hem Moldova Parlamentin deputati Irina VLAH.